

РЫМСКО ЕХО

СЕДМИЧНИКЪ ЗА КУЛТУРНИ, СТОПАНСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ ВЪПРОСИ

ИЗДАНИЕ НА ЧИТАЛИЩЕ-ПАМЕТНИКЪ
„ОТЕЦЪ ПАИСИЙ“ САМОКОВЪ

ИЗЛИЗА ВЪ СЪБОТА

УРЕЖДА КОМИТЕТЪ
РЕДАКТОРЪ: АЛ. МАКАТЕВЪ

„АЗЪ РАЗБИРАМЪ СВЪТА
ЕДИНСТВЕНО КАТО ПОЛЕ ЗА
КУЛТУРНО СЪРЕВНУВАНЕ НА
НАРОДИТЪ!..“

Гоце Дѣлчевъ

СЪВЪСТЬ И МОРАЛЪ

Има една народна поговорка, която казва: „Другаръ се въ нужда познава“. Тя би могла да се разбира по-широко и въ другъ смисълъ: „Човѣкъ се въ време на несподи и лишения познава“.

Ние сждимъ за човѣка споредъ това, какъ се проявява при взимотношенията си съ другитѣ. А обществата си иматъ неписани закони за тѣзи взаимоотношения, които сж основани главно върху съвѣстѣта и морала на отдѣлната личност.

Има времена, когато е леко човѣкъ да подчини своитѣ нужди и желания на установения моралъ, кѣто следва гласа на съвѣстѣта си. Но въ дни на несподи и несигурностъ за бъдещето това не е така леко. Тогава съвѣстѣта е въ война съ стремекъ за егостично добруване. Слабитѣ характерни и малокултурнитѣ хора, като че ли по силата на нѣкакъвъ висшъ биологиченъ законъ, най-лесно погизватъ съвѣстъ и моралъ и загубватъ духовно човѣшки образъ и подобие.

Сега живѣемъ въ едно време, което не би могло да се нарече спокойното и благото. Налогатѣ се ограничени отъ страха на отдѣлната личност, за да може да се понесе по-леко липсата и оскъжданата на много необходими. Съвѣстѣта и моралътъ сж факторитѣ за по-леко или по-тежко изживяване на тѣзи дни. Колкото на по-високо равнище сж тѣ, толкова по-леко ще бжде за всички.

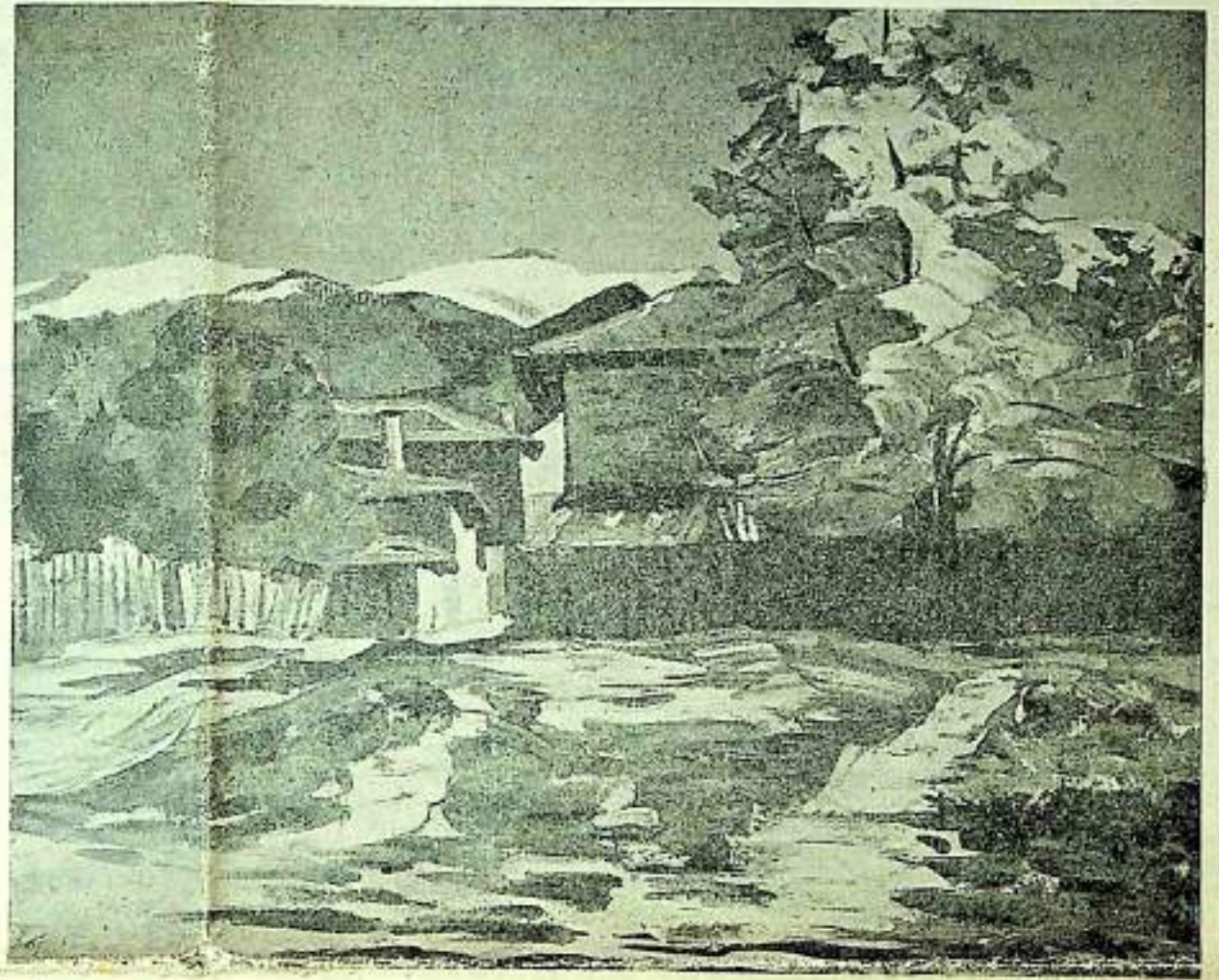
За жадостъ, констатацията, която бихме могли да направимъ за обществения моралъ и съвѣстъ въ наши дни, не е особно радостна.

Скъпотниятъ, спекулата и черноборседжикитѣ не сж прояви на високъ общественъ моралъ. Човѣшкото у човѣка е на изпитание.

Ако обществото е достатъчно силно да напомни на samozабравилитѣ се тѣхния дългъ и да се отнесе съ тѣхъ мѣтко подобава, то положението никакъ не би било печално.

Иначе, постемъ ли вѣтрове, ще жнемъ бури.

Любомиръ Близнаевъ

Сл. Генева

Кмшата на Чакъръ-войвода

ИЛИНДЕНЪ

„За голѣмитѣ работи трѣбватъ голѣми сили. Свободата е голѣмо нѣщо; тя иска много жертви...“

Д. Груевъ

На Илинденъ преди 41 години българитѣ отъ Македония вѣстанаха съ оружие въ ржка за свобода и човѣшки правдини.

Народъ, който не зачита паметта на заслужилитѣ си синове и не следва примѣра имъ, е обреченъ на израждане и служи за торъ на другитѣ народи. Българскиятъ народъ въ борбитѣ за свободата и обединението си си е далъ скъпи жертви. Градъ Самоковъ сжщо ги е далъ. Независимо отъ интелектуалитѣ, които съ просвѣта прѣснаха семето на свободата, нашиятъ градъ заема едно отъ първитѣ мѣста въ този народенъ жертвеникъ. Самоковъ е далъ 43 опълченци и поборници въ Освободителната война, надъ 20 души доброволци въ Сръбско-българската война и не по-малко доброволци въ македонското освободително движение, но до днесъ не е направено нищо, за да се увѣковѣчатъ имената на тия почти забравени наши съграждани.

Презъ 1897 година, единъ зименъ день, пристигна въ града ни легендарниятъ македонски борецъ Гоце Дѣлчевъ и основа първия тасенъ революционенъ кръжокъ въ свободна България, когото нарекоха „Трайко Китанчевъ“. Въ този кръжокъ влѣзкоха 22-ма ученици отъ желѣзарското училище, всички отъ различни градове отъ старитѣ предѣли на царството, но нито единъ македонецъ, защото тогава нѣмаше ученици въ това училище отъ Македония. Тия екзацитирани младежи не оти-

доха въ Македония да освободятъ бащи, майки, братя, сестри и роднини. Тѣхнитѣ близки бѣха въ свободна България. Тѣ отидоха да умиратъ за македонския робъ, защото този робъ бѣше тѣхенъ братъ. Това е едно отъ многото доказателства, чия е Македония.

Презъ 1900 г., следъ довършването на училището, тия млади заговорници, вмѣсто да тръгнатъ съ дипломитѣ си за служби въ свободна България, отидоха въ Македония като секретари на старитѣ неграмотни харамии, които Гоце Дѣлчевъ бѣше спечелилъ за македонската организация. Въ кжсо време тия млади интелегентни сили замѣстиха старитѣ малограмотни войводи, създадоха навсѣкжде революционни комитети и подготвиха роба за великата Илинденска епопея.

Презъ този кръжокъ минаха десетки млади самоковци, които заминаха въ Македония, взеха дейно участие въ подготовката на вѣстанието и загинаха въ него. Единъ умрѣха следъ вѣстанието, други дочакаха обединението на племето.

Имената на починалитѣ сж: Асенъ х. Василюевъ, Любославъ М. Болашѣковъ, Христо К. Сичановъ, Никола Костовъ Тотовъ, Петъръ Говедаровъ, Сотиръ Гуцавски, Димитъръ Поптодоровъ, Георги х. Василюевъ, Димитъръ Чавдаровъ, Георги Лесичевъ, Стоянъ Жабаровъ, Асенъ Атанасовъ Зашевъ, Александъръ Н. Шипочки, Киро Савчовъ, Димитъръ Гергиновъ, Костадинъ

Локандажневъ и Георги Сапаревски.

Мнозина отъ тѣхъ сж забравени. Минаватъ години, времето личи отъ паметта ни имената имъ. Така ще остане една празнина въ историята на Самоковъ относно даденитѣ отъ него жертви за свободата и обединението на племето ни.

Ние имаме паметникъ-пантеонъ на безсмъртнитѣ, чиито стени сж украсени съ имената на загиналитѣ за обединението ни. Тия, които ги водиха и учиха какъ и за какво да умиратъ, изпълниха дълга си кжмъ тѣхъ — направиха по-тѣбно за увѣковѣчаване на паметта имъ. Какво направихме ние за тия, които отидоха доброволно и безъ ничия принуда да умратъ за свободата на брата-робъ? Азъ мисля, че подвигътъ на доброволцитѣ е по-цененъ и наиздателенъ отъ всички други и ние сме длъжни да оставимъ на градушитѣ поколѣния поменика на тия героимжченици, подиесли доброволно здраве и сили предъ народния жертвеникъ. Шипченци и сливничани почти намрѣха. Единствената организация, която напомня епичнитѣ борби отъ робството, е Илинденската. На нея се пада честта или дългътъ да не оставя да се забравятъ имената на всички пожелаали доброволно да умратъ за народностни и общочовѣшки идеали.

Презъ априлъ 1876 година въ Оборище се запали искрата въ свободата. На Илинденъ 1903 година македонецътъ заяви, че не може да живѣе като робъ, отдѣленъ отъ своя братъ въ България. Илинденската епопея е началото на организиранитѣ масови проя-

ЦЕННОСТИТЪ НА ХЛЪБА

(ПО ПОВОДЪ СКАЗКАТА НА ПРОФ. П. ПЕТКОВЪ)

Съ пълно основание може да се отбележи като културно събитие презъ изтеклата седмица сказката на уважавания проф. Петъръ Петковъ на тема „Хлѣбъ нашъ насжщни“.

Подъ едно заглавие, което буди представа за тълкувание на библейски текстъ или философски трактатъ, голѣмитѣ учень, естественикъ и вдъхновенъ поетъ изнесе една прекрасна научно-популярна беседа за хранителната стойностъ на хлѣба, за химическия съставъ на житното зърно и за огромното значение на известни елементи и витамини, които се съдържатъ въ последното.

Сказчикътъ подчерта съ данни отъ системни наследва-

ви за обединението ни. Илинденци сж синовецѣ на възрожденцитѣ. Тѣ съ кръвта си очертахъ синуритѣ докжде се говори българска речъ.

Нека преклонимъ глава предъ скжпитѣ жертви за свободата и обединението ни! Нека заявимъ, всички да чуятъ, че тѣ не сж ни даръ, а плодъ на хиляди безкрѣстни и незнайни гробове и самоизвоювана награда за исполински борби и страдания! Нека, най-сетне, се преклонимъ предъ свѣтлата паметъ на загиналитѣ и да пожелаемъ здраве на живитѣ! Да дочакатъ края на този свѣтовенъ катаклизъмъ и свободата на всички народи, за да може всѣки на роденъ езикъ да изказва радоститѣ и тжгитѣ си.

Ал. Чукуровъ

ния, че черниятъ хлѣбъ, измѣсенъ отъ пшенично брашно, е много по-хранителенъ и по-здоровословенъ отъ бѣлия, понеже последниятъ е лишенъ отъ оння елементи на житното зърно, въ които сж концентрирани крайно ценнитѣ за здравето витамини А, В, Д и Е. Хлѣбътъ отъ пълнозърнено брашно билъ едно естествено срѣдство за предпазване отъ много болести.

Сказката бѣ изслушана съ рѣдко внимание. Трѣбва да се съжалява, че тя не бѣ чула отъ много по-голѣми брой слушатели.

Праздненство въ Боровецъ

Въ недѣля, на 31 м. м., бѣ уреденъ, подъ покровителството на Н. В. царица Йоанна, голѣмъ благотворителенъ концертъ въ салона на казино „Соколецъ“ — Боровецъ.

Концертътъ бѣ изнесенъ отъ виднитѣ български артисти: проф. Д. Неновъ, Людмила Максимова и Дора Кабакчиева. Участвуваше съ рецитации и известниятъ артистъ Владимиръ Трандафиловъ.

На концерта присжтствуваха всички пълномощни министри съ съпругитѣ си и персонала на легациитѣ, министрътъ на въшнитѣ работи г. Драгановъ, кметътъ на града инж. Д. Карастояновъ, както и голѣмъ брой бивши министри, народни представители и общественици.

Програмата бѣ изнесена високо художествено.

СТОПАНСКИ ВЪПРОСИ

Кооперацията през и след войната

Войната, която мобилизира в едно върховно напрежение всички сили на държавата, измѣня основно и характера на стопанството. Индустрията претърпява трансформация и цели да отговори на поставените военни задачи. Значителна част от предприятията, които не произвеждат артикули от първа необходимост, спират производството си. Много други преустановяват работа по липса на материали или работна ръка. Транспортът е нарушен, а снабдяването смутено от невидимия, но всепроникващ и разлагащ дух на спекулата.

При това положение въ всички страни се вземат енергични мѣрки за запазване на обществената дисциплина чрез осигуряване задоволяването поне на елементарните нужди на населението.

Въ общата система на мѣрки въ тая насока личи да заемат централно мѣсто кооперативната стопанска организация.

Цѣлото нейно производство, подаващо се на ефикасен контрол, мина подъ режима на общественото запасяване, а всички кооперации станяха разпределителни магазини за действително снабдяване на населението съ артикули на нормирани цени. Съвсем не случайно имаме прикрепяване към кооперативните магазини за снабдяване съ хранителни и други припаси подъ режимъ на 80 до 90% отъ населението на дадено селище.

Това е най-доброто признание и най-красноречиво доказателство, че кооперацията е народна стопанска организация.

Идеята за муниципализацията, изграждане на общи предприятия между общини и обществени предприятия, като кооперациятѣ, възкръснала по силата на една жизнена необходимост въ последно време, е вече пъкъ официално признание на кооперацията като най-необходимъ и обществено полезен социално-стопански органъ въ националната колективъ.

Ако това е така, казано само съ нѣколко думи, то сжщото и дори по-подчертано ще бъде положението следъ войната, презъ време на възстановителния процесъ. Когато, напрежението отмине и всѣки се върне къмъ нормалния си

животъ съ желанието да задоволи поне единъ минимумъ отъ своите материални и културни нужди, а много предприятия ще бждат затворенитѣ, транспортът — разстроенъ, а нови, извънредни нужди — изникнали, поради голѣмитѣ разрушения, кооперацията ще бъде призована къмъ още по-активно сътрудничество не, а къмъ заемане на централно мѣсто въ организираниятѣ усилия за възстановяване.

Необходимостта отъ доброволно и дейно приобщаване на маситѣ къмъ тоя процесъ ще я изтъкне като тѣхна организация по необходимост на преденъ планъ.

Пораженията отъ безграничната алчност на индивидуалната стопанска деятелност ще бждат лѣкувани само чрезъ работата на организирания самоконтролиращъ се колективъ. Необходимото, наложено отъ условията на времето, масово самоограничаване може да стане действителност само при наличността на съзнанието, че то се провежда общо.

Интензивността въ производството, доколкото тя не е обусловена отъ технически изисквания, и редовността въ транспорта и снабдяването ще бждат възможни при единъ общъ подеиъ на народния духъ и при една свободна творческа проява на здравия народенъ инстинктъ.

А всичко това ще бъде възможно, когато народътъ бъде обнадеженъ и приобщенъ, като гаранция за щадене на неговитѣ права, чрезъ собственитѣ му кооперативни организации.

Здравко Митовски

БЛАГОТВОРИТЕЛЕНЪ БАЗАРЪ ВЪ БОРОВЕЦЪ

На 6 т. м. въ салона на казино „Соколецъ“ — Боровецъ, ще бъде устроенъ голѣмъ благотворителенъ базаръ съ предмети, подарени отъ Н. В. Царя и регента Н. В. князь Кирилъ.

Приходътъ ще бъде за подпомагане бедни евакуирани столични семейства.

„Рилско ехо“ трѣбва да вляза въ всѣки самоковски домъ!

ИЗЪ ПЕЧАТА И ние сме съгласни

„Литературни новини“ — Варна. Въ последния брой на вестника видниятъ български общественикъ г. Хр. Вѣрговъ пише статия подъ надсловъ: „Величието на детството“, въ която между другото, четемъ: „... Децата сж най-важния, най-ценния капиталъ на единъ народъ. Ако тоя капиталъ се обезцени, ако се деморализира, изроди, ако стане негоденъ, тогава обществото и държавата — каквито и благоприятни блага да има, каквито технически и други постижения да има — сж обречени на гибель“.

„Младъ кооператоръ“, бр. 3—4, год X. Въ статията: „Значение на горитѣ“ четемъ: „... Ако ние съумѣемъ да запазимъ нашитѣ гори; ако ги изсичаме по-разумно и насаждаме все нови и нови гори по голитѣ бабри, не само ще увеличимъ плодородието въ нашата страна, но и ще развиемъ доста голѣма търговия съ дървенъ материалъ, отъ която хиляди хора ще изкарватъ прехраната си.“

Независимо отъ всичко казано до тукъ за горитѣ, ние трѣбва да ги пазимъ и за това, че тѣ сж като едно околнестоно украшение на нашата страна“.

„Подемъ“ — Силистра. Въ уселната си статия „Разумъ и самообладание“ пише: „Тревожитѣ и сждбоносни дни, които преживява сѣтътъ, налагатъ на всички ни да проявяваме повече разумъ и самообладание къмъ развой на международнитѣ събития“.

„Лажъ“ — Пазарджикъ. Въ брой си отъ 15 юлий т. г. въ уселната си статия „Да знаемъ историята си“, измежду другото, четемъ: „Въ времена като днешнитѣ, всѣки народъ трѣбва да обрне пожатѣлитѣ листове на миналото и да почерпи отъ тѣхъ сили за борба и животъ. Ние, българитѣ, има какво да чегемъ отъ тѣзи реликви, за да знаемъ, че сме достоенъ народъ...“

Добъръ авторъ е този, който съ малко думи може да каже много нѣщо.

Краткитѣ дописки и статии се четатъ отъ всички.

На много отъ читателитѣ времето е скъпо. Всѣки авторъ трѣбва да се съобразява съ това.

И безъ туй една наша издростъ казва: Който по-малко приказва, повече печели“.

НАУКА Възможна ли е войната съ микроби

Днесъ твърде много се говори за възможността да бждатъ използвани микробитѣ като последно военно срдѣство срещу противника. Затова се повдига въпросътъ, дали чрезъ аеропланитѣ могатъ да се разсѣятъ микроби, които да предизвикатъ смъртоносни епидемии у неприятеля.

Приготвянето на микробитѣ въ голѣмо количество не е трудно, защото лесно могатъ да се набираватъ много хектолитри бульонъ и съ кубически метри пихтин, въ които бързо да се развиятъ вреднитѣ микроби. Но това още не дава основание да се вѣрва, че е достатъчно полученитѣ милиарди микроби да се разсѣятъ, за да предизвикатъ заболяване и смъртъ.

Повечето отъ болезнотворнитѣ микроби сж ненадържливни на открития въздухъ, свѣтлината и другитѣ условия, при които попадатъ. Единъ отъ тѣхъ губятъ силата си въ продължение на нѣколко часа, а други — още презъ време на изкуственото развѣждане или при присаждането. Други пъкъ, и то повечето, оказватъ своето действие, само когато проникнатъ въ тѣлото по точно опредѣленъ пътъ. Нѣкои отъ най-опаснитѣ микроби иматъ нужда отъ предварителенъ гостоприемникъ (муха, въшка и пр.), чрезъ който да предадатъ заразата на човѣка. Те трѣбва да се забравя и това, че заразяването не е неизменно правило, а изисква, освенъ микроби, още и много други условия.

Пригответи култури отъ тифусния, паратифусния и дизентеричния бактерии или пъкъ холерния вибрионъ, хвърлени направо въ потоци или кладенци, биха могли да предизвикатъ нѣкои масови заразявания и то, като се предполога, че тѣ непремѣнно ще запазятъ силата си, и че водата за пиене нѣма да се пречиства редовно. Използуването имъ, обаче, нашроко е почти невъзможно. Би трѣбвало да се разполага съ бактериологическа лаборатория въ самата страна, която ще бъде заразявана, за да могатъ да се приготвятъ постоянни прѣсни култури съ голѣма жизненна способност. Освенъ това, потребни сж и повече подготвени съучастници, които да могатъ да вършатъ възложената имъ задача.

Изъ едно есе

... Но все пакъ, каквато и да е епохата, колкото и разнородни да сж ценноститѣ, едно остава вѣчно и неотгнмаващо съ кравана на времето: то е културата, продуктътъ на човѣшкия духъ, който се дѣтѣга да достигне вѣчното.

безъ опасностъ за самитѣ тѣхъ отъ зараза.

Заразяването на конетѣ и другитѣ домашни животни сжщо е съпроводено съ голѣми трудности.

За да се получи епидемично заболяване, изискватъ се следнитѣ 3 важни условия: 1) микробитѣ да сж извънредно жизнеспособни, 2) да се запази културата имъ отъ лесно изсѣхване и 3) да се намери начинъ за разсѣяване на микробитѣ, който да даде най-голѣма възможностъ за заразяване на хората или животнитѣ. Всичко това въ лабораторията е лесно осъществимо, но най-тѣжко твърде мъчно може да се приложи въ широки размѣри. Освенъ това, опасноститѣ за преносителитѣ сж много по-голѣми, отколкото за населението, което трѣбва да бъде заражено. Сжщо, не може да се разчита и на безконечното заразяване на единъ човѣкъ отъ другъ. Причини за това, за щастие на човѣчеството, има много. Това потвърждава и практиката. Напр., всѣка есенъ въ голѣмитѣ градове се завръщатъ отъ лѣтовищата и заразени хора, които нивга не могатъ да предизвикатъ извънредно голѣмо разпространяване на заразата, защото всѣкога се взематъ и съответнитѣ предпазни мѣрки.

Нѣкои изказватъ опасения, че могатъ да бждатъ заразявани хранитѣ, особено консервитѣ, съ болезнотворни микроби. Това би било губене на време, защото кутинитѣ сж затворени херметически следъ стерилизирането на консервита. Ако пъкъ следъ това се пробиятъ кутинитѣ, за да се въкара заразата, консервитѣ биха се развалили толкова, че не биха могли да бждатъ употребени за храна. Непрестанното заразяване на тѣстени произведения, сужушки, кремшурсти и др. е много сложна работа.

Отъ всичко това се вижда, че опасността отъ изпазуване на микробитѣ за разпространяване на зарази чрезъ разсѣяване съ аероплани или други срдѣства, е сравнително малка и не може да се разшири въ такива размѣри, че да бжде решителна въ военно отношение. Освенъ това, изразходванитѣ срдѣства не биха оправдали получения резултатъ.

Проф. П. Петковъ

НА Г. ТОМАЛЕВСКИ

И затова, въ времена преходни и хаотични, човѣкътъ всѣкога прибягва до това обединяващо знаме — културата на човѣка, обичъ на людетѣ единъ къмъ другъ, хръбностъ на волята, която твори миръ.

ЕДИНЪ БЕЛЕЖИТЪ САМОКОВЕЦЪ

ИВАНЪ ЙОНЧЕВЪ ПЪВЕЦЪ НА РОДИНАТА И СЪРДЦЕТО

За да напише единъ поетъ правдиво и красиво стихотворение за родината, трѣбва да е изпиталъ за себе си сжщността на това понятие. Когато говори за нейното право, сждба, предопредѣление, трѣбва да се чувствава доколко изказаната искъль е негово единствено убеждение — провърявано, изпитано, изживяно, пречастено отъ най-малкото съзнание.

Не бива и не може да се свързва изкуство и лъжа, защото лъжата е порокъ, а изкуството — проява на духовно съвършенство и красота. Истината е първиятъ и най-добриятъ белегъ за всѣко изкуство, най-вече за идейната лирика. Точно този белегъ носи творчеството на Ив. Йончевъ, отъ което започнахъ изучаването на поетическата традиция въ Самоковъ.

Самоковъ е градъ на художницитѣ и България се гордѣ съ не-

говата прастара художническа традиция. Редомъ съ нея, обаче, въ по-ново време откриваме непрекъснатитѣ следи на едно поетическо наследство, проявено въ стиховетѣ и разказитѣ на Христо Максимовъ, Иванъ Йончевъ, Слава Щиалиева и Рена Попова (Герова).

Иванъ Йончевъ е отъ голѣмия родъ Йончеви въ Самоковъ. Синъ е на Петъръ Йончевъ, който е чичо на художника и уредникъ на музеи — г. Й. Крискарецъ. Майката на поета, Мария Трайкова, била отъ София, затова тукъ я познавали подъ името „Маричка, софийката“. Семейството живяло ту въ София, ту въ Самоковъ, защото бащата билъ предприемачъ и вземалъ голѣми постройки въ двата града. Майката имала чуденъ даръ да пѣе и разказва. На голѣми семейни празненства роднитѣтѣ се събирали нарочно, за да я

слушатъ. Поетътъ е роденъ въ София, но много рано го довели въ Самоковъ, където почналъ да посещава училището.

Малкитѣ пѣлѣ, декламирали, играели съ другитѣ си на театъръ, даже писали комедии и и наместилъ съ слученицитѣ си въ училището, но не можали да свикне съ неговия редъ.

Премѣстили се въ София. Тамъ една изкарала трети класъ и заминала за Загребъ, отъ където скоро се върнала. По-голѣмата му сестра била учителка въ София. Отъ нея той получавалъ пари и живѣлъ весело съ другари — студенти, художници, артисти, поети. Самъ ходѣлъ съ летяща връзка, дълги коси и безъ мустаци, като артиститѣ. Когато сестрата отказвала да му даде пари, той пишелъ сатирични стихове за нея, оставялъ ги на масата ѣ тайно и така я побуждалъ. Виждали сж го най-често въ компания съ Константинъ Константиновъ, Дора Габе и Д. Дебеляновъ, които били тогава студенти. Въ стиховетѣ му личи добре, че той познава приятнитѣ на символиститѣ и се стреми да ги

овладѣе, но за дружба му съ поетитѣ-символисти не умахъ повече. Издалъ е две стихосбирки: „За родината“, София, 1916 г., 32 стр., и „Стихотворения“ (Лерика, За родината), София, 1917, 62 стр. Умрѣлъ е презъ 1918 г. и погребанъ въ с. Бояна. Роднитѣтѣ му не знаятъ кога е роденъ, но подчертаватъ, че е умрѣлъ младъ. Сега можѣтъ да сжднатъ приблизително за възрастта му отъ неговото стихотворение „За родината“, където споменава, че живѣе тридесетъ години въ тази страна. Като имале предвидъ, че стихотворението е писано въ 1916 г., значи, той е умрѣлъ на тридесетъ и две години.

Йончевъ заслужава специално внимание заради нѣкои неговни патриотични стихове. Малкитѣ български знаятъ, че той е авторътъ на всенизвестния боеиъ маршъ „Единъ заветъ“. Прибавете къмъ това изповѣдта на „Умирация воинъ“, „За родината“, „Раздѣла“, „Луда молада“ — пѣсенята за годишната, която изпраща избраника си на война, като му подава обречената за сватба китка — и ще имате нѣколко красиви и правдивни патри-

отични стихотворения.

Йончевъ е съвременникъ на войнитѣ отъ 1912, 1916 г. Той не е участвувалъ въ тѣхъ като воинъ, но изживява дълбоко тѣзи героични и сръбни дни. Нѣколко стихотворения сж посветени на неговни другари, участници въ войнитѣ, чиято сждба повесѣлъ като своя. Въ предсъртния заветъ на „Умирация воинъ“ се чувствува трепетътъ на изстиващитѣ устни; фразитѣ се прекъсватъ; усѣща се какъ гордиятъ воинъкъ съ болка продължава, повтаря все единъ и сжщн думи, за да не изпусне нишката на мисльта си, и въ последнитѣ стихове, когато си спомня за сръбѣта на майката, въ бърза градация мѣката набухва въ три пати пречупена линия и напомня хланане, особено повторението „азъ, единъ чкъ азъ“.

... нали единъ ѣ бѣхъ, нали една за менъ тя бѣше на свѣтъ, нали на старостъ азъ, единъ чкъ азъ ѣ грѣхъ!..“ (Умирациятъ воинъ, За родината, с. 20)

КОЛОНА НА ЧИТАТЕЛЯ

Улица на художниците

Както е известно, градът Самоков в миналото е далъ такова число художници, предимно рисувачи, пък и нѣкои добри рѣзбари, което надвишава не малко числото на художниците въ други градове на нашето отечество, смъщо така дори представители на въпроснитѣ отрасли на изкуството.

Това фактъ за гр. Самоков е не отъ малко значение и затова гражданитѣ самкоовци трѣбва да дадатъ изразъ на това значение — както за настоящето, така и за бъдещето — по нѣкой по-очевиденъ, по-внушителенъ начинъ. Действително, построяването на музея, предимно за археологични обекти, въ който да бъдатъ изтъжнати и творбитѣ на самоковскитѣ художници, е вече едно сръдство за изтъжване на тѣхното значение за гр. Самоковъ, както и изобщо за българското изобразително изкуство. Но само това сръдство, струва ми се,

не е достатъчно за казаната целъ. Би трѣбвало съ пълно основание да се назове и една улица на името на художниците — като се разбира не само старитѣ, но и тия отъ ново време и то добри, видни майстори, числото на които тоже е доста внушително.

Съ това самоковци ще докажатъ още по-чувствително, че тачатъ едно проявено отъ тѣхни съграждани качество, което изявява града ни като важенъ художественъ центъръ, т. е. че тачатъ себе си. Това название на една улица трѣбва да остане за вѣковетѣ, а не да бѣде сѣмнявано, както става съ нѣкои названия, поставени съ огледъ на лица, случки или други съображения, чието значение съ течение на времето отслабва, губи се и даже изчезва, както бѣше, напр., съ названията на улицитѣ: „Марияна“, „Широка-сокакъ“ и др.

Б. Образописова

Ценно дарение

Нашитѣ уважавемъ съгражданинъ г. Иванъ М. Грековъ, който даде на читалището цѣлата си библиотека отъ много ценни френски, руски и български книги, подарилъ на Музея на възрожденето „Преславенъ височайши бератъ“ и една луксозна, почетна сабя — дадена отъ султана на З. х. Гюровъ. По можността, дрѣжката и каншитѣ на сабята има хубави сребърни украшения. Височайшиятъ бератъ е отъ 1854 г. и е подписанъ и издаденъ отъ султана на „видния търговецъ и асеславенъ мой (на султана) царски подаяникъ-рая Захари хаджи Гюровъ, живущъ въ Самоковска-

та околия и придобилъ опитностъ въ търговията съ Европа...“ Описани сѣ привилегитѣ, които се даватъ на „бератникитѣ търговци, които биха желали да търгуватъ по суша и по море съ Европа, Персия и Индия...“ За да може да се носи, бератътъ е поставенъ въ малка цилиндрична сребърна кутия.

Тѣзи голѣми дарения сѣ изразъ на развито обществено чувство у г. Грековъ — наследено отъ дѣдо му Захарий х. Гюровъ, който е единъ отъ първитѣ дейци въ борбитѣ за църковна независимостъ. Благодаримъ му.

Отъ урелика на музея

ПРЕЗЪ ОСТРИЕТО НА ЖИВОТА

СЛУЧКИ ИЗЪ ЖИВОТА НА ВЕЛИКИТЪ ХОРА

Сварили веднажъ Дюогенъ съ протегнатата рѣка предъ една статуя, като че проси милостиня. Единъ отъ минавачитѣ го попиталъ, какво прави.

— Прося милостиня отъ една статуя. — отговорилъ, — за да свикна съ отказитѣ.

Веднажъ известниятъ английски поетъ и романистъ Киплингъ влѣзълъ въ една конюшня, гдето започналъ да прелиства една книга и, следъ като надълго я билъ прелиствалъ, попиталъ конюшара, дали е интересна.

— Нищо не мога да ви кажа, нито пъкъ съмъ в чело, — отговорилъ конюшарътъ.

— Какъ, — възкликналъ романистътъ, — вие продавате книги и

не ги четете?

— Не и не разбирамъ какво чудно има въ това. Ако бихъ билъ аптекаръ, би трѣбвало, споредъ вѣсъ, да употребя всички лѣкарства, които продавамъ.

Веднажъ френскиятъ драматургъ Лабихъ се разболѣлъ. Лѣкарътъ, който го прегледалъ, му казалъ:

— Дай си пулса.

На това Лабихъ отиърналъ:

— Но ще ми го върнете веднага.

Мобилизиранитѣ наши съграждани биха се радвали, ако тѣхнитѣ банки имъ изпращатъ „Рилско ехо“.

Йончевъ не е поетъ на войната като героични стихии, а на българското право, на върховния дълголюбивъ, който диктува на българитѣ да приематъ тази война. Особено хубаво е казано това въ „Молитва“, където първиятъ стихъ се повтаря като основна тема въ молитвената пѣсень на органа — „О, Господи, смилане се ти надъ тѣхъ, надъ тѣхъ, които сѣ въ борбата, — вина тѣ нѣматъ, нѣматъ грѣхъ, — не мѣстъ таятъ си въвъ душата къмъ подлий врагъ:

... бодата на робъ немилъ-недрагъ... О, Господи, смилане се ти надъ тѣхъ!“

Въ такива стихове именно личи цѣлостта на свѣтогледа и трезвостта на чувствата му. Неговото родолюбие е здраво вплетено и обосновано отъ този общъ свѣтогледъ, споредъ който всички народи сѣ еднакво достойни, за да не бждатъ отричани и мразени, ала никой нѣма върховно, божие оправдание да отиѣма чуждото право. Че той гледа на войната като сръд-

ство за запазване това наследено отъ дѣдитѣ право, разбираме и отъ стихотворението „Печаль“, където заплаква, защото вижда, че всички жертви сѣ отишли напразно —

Не плакахъ азъ по твойтѣ синове, Родино свята,

кога — единъ следъ другъ — отлитаха на югъ.

Защото знаехъ азъ, Родино, бащинъ край какво е, що значи, майко, родна честь, какво се дългъ зове.

Но днесъ азъ плача безутешно, днесъ, защото зная, защото, тѣжна майко, знамъ, че всѣки свиденъ братски гробъ е гавра днесъ на подлий врагъ, че роба пакъ е робъ...

Печаль, Стихове, София, 1917, с. 57.

Нарекохъ Йончевъ поетъ на родената и сръдцето, защото всичкитѣ му стихове се обединяватъ отъ два главни мотива — любовъ

ТРЕСКИ ЗА ДЪЛАНЕ

За ценитѣ

„Паритѣ нѣматъ значение“, — обичатъ да казватъ тѣзи, които лесно ги печелятъ днесъ.

За тѣхъ може да нѣма значение, че щѣли да заплатятъ за една стока прекалено висока цена, само да я иматъ по най-лесенъ начинъ, но какво да кажатъ тия, които получаватъ на месецъ колкото за една обувка?!

Не мислятъ ли любезнитѣ приятели съ многото пари, че като даватъ и наддаватъ, повишаватъ изкуствено ценитѣ?

Сърдимъ се на търговцитѣ, че поставяли призоволно високи цени, но забравяме поговорката, която казва, „лудитѣ изяжда и два велника, но по-лудъ е той, що му ги дава“.

ПОДЧЕРТАНО СЪ МОЛИВЪ

ПРЕСЛЕДВАНЕ НА НЕЗАКОННО ЗАБОГАТѢЛИТЪ

Въ изявленията си, направени преди нѣколко дни предъ представителитѣ на печата, министърътъ на правосъдието, г. Ал. Сталийски, съобщилъ, че правителството на г. Ив. Багряновъ съживява закона за преследване на незаконно забогатѣлитѣ. Ще се пристѣпи същевременно къмъ едно значително усъвършяване на сѣщия законъ. Съ това правителството цели да постави на истинското имъ мѣсто всички алчни за бързо и лесно забогатяване.

„Но всичко това не е достатъчно“, — казва г. Сталийски, — „ако обществото нѣма съзнанието, че и най-съвършенитѣ наказателенъ законъ не постига целитѣ, за които е създанъ, а до гражданитѣ не съдействуватъ съ готовностъ въ разкриването и главно въ доказването на престѣпленията“.

КНИЖНИНА

Отскоро въ гр. Орѣхово е започналъ да излиза в Читалищень гласъ“ — органъ на околийския читалищень съюзъ въ града.

Детското списание „Прозорче“, издавано отъ учителския съюзъ и редактирано отъ писателя Л. Дойчевъ, ще започне да излиза отново.

Последната книга на нашия сътрудникъ г. д-ръ Р. Мирковичъ е: „Основни проблеми на българската износно-търговска политика“. Цена 80 лв.

където родната и къмъ избраната жена.

Интимнитѣ стихове сѣ жеси, красиви, изпълнени съ нѣжностъ и неподправена обичъ. Въ тѣхъ той е чистъ символизъмъ. Въ нѣкои се чувствува подражание на Яворовъ мотиви и похвати (въ Две очи, День денувахъ, Азъ и ти). Всички стихотворения изпълнати поетичната история на една любовъ, която стага да обожаване и свършва съ тихо, припрено страдание, следъ като любимата се омѣжва. Мѣката си казва въ „Пролѣтъ“ и „Лека нощъ“. Интересно е да се прочетатъ непосредствено:

„Зарадъ тебе щѣте брахъ, дружке, на полето...“

и следъ това „Пролѣтъ“, където признава, че въ тази пролѣтъ нѣма за кого да бере цѣтѣ:

„Дружка нѣжна не забрави — Пролѣтъ... и въ тѣмъ остави. Ехъ, цѣтѣта да откъсна знамъ, но кому ли, Боже, да ги дамъ?!...“

Буйнитѣ афекти сѣ чужди за то-

ДАРЕНИЯ

ЗА МУЗЕЯ НА ВЪЗРОЖДАНЕТО

Мария Г. Караванова — фотография отъ 1881 г. на Димитър Германски и други въ стара самоковска носия;

К. Христовичъ — репродукция отъ собственъ портретъ на Станиславъ Доспевски;

Димитър Бѣлбоски — 4 репродукции отъ руски картини изъ Освободителната война;

Люба Ксенофонтова-Пончева — фотография отъ 1879 г.; семейнъ портретъ на Д. М. Велковъ Германски, бившъ самоковски кметъ — удавилъ се при запаване града ни отъ наводнението на Искъра презъ 1897 г.;

Държавната печатница — първата българска печатница на Николай Карастояновъ;

Никола Ризовъ — отъ него рисуванъ портретъ въ рамка на Никола Карастояновъ;

Монахиня х. Магдалена Стойкова

— икона съ рамка: Богородица мѣкопитателница;

К. С. Толоровъ — монета отъ 1812 год.;

Дим. Ив. Топчийски — 2 грѣшки банкноти;

Мария Аврамова — фотография, стара самоковска носия;

Иванъ З. Гезеровъ — 2 рога отъ елени;

о. з. г. Полгоровъ — 125 стъкла отъ първата самоковска аптека;

Г. Мих. Мазневъ — надгробенъ мраморъ на руски юнкертъ-князь, 1879 год.;

Борисъ Образописовъ — споменъ отъ баща му Н. Образописовъ;

х. Никола Караванчевъ — частъ отъ таванъ на Сребърниковата къща;

Николай Дилевски — негова статия: Покровъ на Пресвета Богородица и неговитѣ изображения въ българската черковна живопись.

ЗА ФОНДЪ ПАМЕТНИКЪ ОТЕЦЪ ПАИСИЯ

Тют. ф-ма Антимъ Чакаловъ	500 лв.
Илия Йордановъ	500 „
Чрезъ Хр. Спасуиниъ отъ група младежи	500 „
Георги Ив. Хетовъ	500 „
Георги Чешмелиевъ	100 „
Георги п. Божилковъ	100 „
В. Н. Нейчовъ, с. Глуше — Карлобато	40 „
Стилиянъ Вучковъ	100 „
Иванъ Гамаловъ	500 „
Коста Хралампиевъ Кръстевъ	100 „
Иванъ Кехайовъ	200 „
Тодоръ П. Георгиевъ	100 „

Методи Ст. Бляговъ	100 „
Хр. Н. Коцевъ	200 „
Кирилъ К. Геринъ	100 „
Никола Зелениковъ	100 „
Златка Щерева, отъ неини книги	600 „
Георги Дитовъ, с. Драгошилово	200 „
Генчо Петровъ	100 „
Коста П. Алжовъ	100 „
Георги Н. Янгиевъ	50 „
Драгомиръ Гълъбовъ	100 „
Дячо Захаровъ	500 „
Петко Хр. Петковъ	300 „
Петъръ Хр. Яневъ	100 „

СПОРТЪ

Предъ трета колоездачна обиколка на гр. Самоковъ

Настоятелството на тукашното колоездачно дружество, което не единъ път е организирано и участвало колоездачни състезания съ голѣми мащаби, е решило да произведе традиционното си състезание „Обиколката на Самоковъ“, което състезание ще се произведе презъ втората половина на този месецъ.

Като знаемъ голѣмия успѣхъ, съ който бѣха изнесени вече първата и втората обиколки на Самоковъ, вѣрваме, че и сега ще пристѣпуваме на едно състезание, въ което, независимо отъ характера на маршрута, ще видимъ като участници бѣгачи отъ нѣколко дружества отъ I-ва Соф. колоездачна областъ.

Самоковското д-во ще бжде представено отъ млади сили, като особено внимание ще се обърче на една тройка отъ бѣгачи, които въ състезанието за знането показваха, че сѣ много добри.

Въ следващитѣ броеве на вестника ще дадемъ подробности по състезанието, като съобщимъ и окончателната дата и имената на участващитѣ.

Мих. Ст.

РЕДАКЦИОННИ ВЕСТИ

Обявленията и сумитѣ да се предаватъ на касиера на читалището.

Редакцията моли всички учители и кметове отъ селата да взематъ дейно участие въ списването и разпространяването на вестника.

Всички по-неотложни статии, съобщения и др. да се предаватъ въ редакцията най-късно въ сръда до обѣдъ.

Самотенъ и тъженъ слушамъ тази речъ вродомъ да се носи... А така дѣлечъ винаги отъ тебе, ахъ, кому ли възлека нощъ да кажа въ този горѣлъкъ частъ?!... (Лека нощъ, Стихове, София, 1917, с. 30).

Недостатъчното и несистемно самообразование не е могло да зрѣсия и разгѣне пълно поетическия даръ на Йончевъ, а и той не е ималъ много време, за да изжиѣе бащо това развитие, което би се подкрепило отъ възрастта. Пѣснитѣ въ дветѣ стихосбирки свидетелствуватъ за несъмнено дарование, което не познаваме и не уважаваме достатъчно.

Въпреки това, неговото творчество отдавна е отбелязано съ белгата на безсърдечното, защото нашиятъ майки още пѣятъ: „Лула млада свидно любѣ дочака на друма“, когато войницитѣ маршируватъ подъ тѣтла на „Единъ заветъ“.

Нека ние запоеимъ името на автора на тѣзи творби!

Ев. х. Христова

РИЛСКО ЕХО

Люб. Близневъ
Съредактори: Славчо Ангеловъ

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ 200 ЛВ.

За обявления: 5 лв. на дума; 8 лв. на дума въ хрониката; 15 лв. на кв. см.

Адресъ: „Рилско ехо“ — Самоковъ.

ЕДНА ВЕЛИКА ЖЕНА

АВТОРКАТА НА ЕДНА КНИГА, КОЯТО РАЗТЪРСИ СВЪТА

Нѣкога — близо преди стотина години, цѣлата американска общественост е била ненадана отъ едно отъ най-значителнитѣ свѣтовни литературни събития. Изведнажъ цѣла Америка заговорила за прекрасния романъ на писателката Хариета Бичеръ Стоу — „Чичо Томовата колиба“.

До това време на континента на „Новия свѣтъ“ се водила най-срамната, най-жестока, най-долната търговия съ хора. Майки били раздѣляни отъ децата си, мъже отъ женитѣ си, братята отъ сестритѣ си.

Човѣчната, великата Бичеръ Стоу, майка на седемъ деца, не можела да понесе това пекло на „културнитѣ“ хора и написала своята истински християнска книга „Чичо Томовата колиба“, съ която заклеймила това жестоко търгуване съ хора.

Всички честномислящи люде въ Америка посрѣщали съ нескрита радостъ протеста на смѣлата жена и подели борбата противъ търгуването съ човѣци. И само за нѣколко години тази борба била спечелена отъ честнитѣ хора на континента.

Освобождението на робитѣ е единъ отъ значителнитѣ моменти въ историята на американския свѣтъ.

Оттогава насамъ името на Хариета Бичеръ Стоу се носи отъ уста на уста и всѣки го произнася съ истинска почитъ и благоговение. Едва ли има по-популярна личностъ въ американскитѣ щати, едва ли има по-симпатична фигура въ „Новия свѣтъ“ отъ тази на Хариета Бичеръ Стоу.

Днесъ свѣтътъ е изправенъ предъ една грозна пропастъ. Народитѣ сѣ се изправили единъ срещу другъ, готови да се унищожатъ. Избиватъ се невинни деца, старци, жени, болни, немощни. А голѣмъ дѣлъ въ тия страшни събития има американската общественостъ.

Нѣма ли днесъ нѣкоя нова Хариета Бичеръ Стоу, която да потърси смѣтка отъ своитѣ освирепѣли съотечественици за безчовѣчията, които вършатъ американскитѣ въздушни сили надъ беззащитни люде?

Ние върваме, че е дошелъ моментътъ — нечия свѣсть да заговори честно и открито. Този, който пръвъ стори това, ще свърже името си съ най-новата културна свѣтовна история и, като Хариета Бичеръ Стоу, за вѣчни времена ще бѣде благославянъ и почитанъ отъ народитѣ.

Славчо Ангеловъ

НА РАЗНИ ТЕМИ

Хорската алчностъ или стремението за лесно забогатяване

Свѣтовниятъ пожаръ продължава да гори. Тежки, смъртоносни бомби като горещи камъни се сипятъ отъ синитѣ Божии небеса, разрушаватъ села и градове и унищожаватъ много материални блага и много културни паметници.

И въпреки това, все още има хора, които забравятъ, че на тоя свѣтъ не е само материята, която трѣбва да осмисля живота имъ. Тѣ забравятъ думитъ на Христа по отношение на богатствата: че крадци ги крадатъ; молци ги ядатъ; огънь ги гори, а сега... и бомби ги рушатъ. Тѣхнитѣ ламтежъ за бързо и лесно забогатяване не намалява. Напротивъ, отъ деня на денъ се натъкваме на все по-нови и по-интересни случаи — когато алчни хора крадатъ отъ своитѣ си сѣбрати, обиратъ ги, ограбватъ ги,

свалятъ тѣхнитѣ кожи отъ гърбоветѣ имъ.

Колко жалки и какви престъпници сме ние, човѣцитѣ! Все претендираме за нѣкаква култура, за нѣкаква цивилизация, за нѣкаква християнска и все продължаваме да живѣемъ съ старитѣ си животински навики: кой каквото може да закачи, да открадне, да присвои — и то винаги за смѣтка на останалитѣ.

Та какво по-голѣмо престѣпление отъ това? Каква по-голѣма варварщина отъ тази? Макаръ че мнозина отъ подобнитѣ намъ страдатъ и се мъчатъ като кучета.

А бомбитѣ продължаватъ да падатъ и да унищожаватъ. Тежко ни, като не сме кадрини да разтворимъ сърдцата си и да повѣрваме въ светитѣ думи на Божия силъ!

Горо Л.

КУЛТУРЕНЪ КАЛЕНДАРЪ

Презъ настоящата година се извършва точно 100 години отъ излизането на първия брой на списанието „Любословие“, основано и редактирано отъ видния българинъ — самоковецъ К. Фотиниовъ.

Именититѣ български художникъ-анварелисти К. Щъркеловъ навършва презъ тази година 55-годишна възраст. Неговитѣ творби правятъ честь на българското живописно изкуство.

На 55 години става и доскорошниятъ министъръ на външнитѣ работи — писателтъ Дим. Шишмановъ. Г-нъ Шишмановъ е единъ отъ белазимитѣ български писатели.

Една отъ първитѣ писателки въ България е Евгения Марсѣ, чиято родно мѣсто е гр. Самоковъ. Евгения Марсѣ, като жена-пионерка въ културния ни животъ, е трѣбвало да води отчаяна борба съ много предрассѣдци.

Презъ тази година тя става на 65 години. Давно Богъ я запази жива и здрава за още дълги години!

Димитъръ Христовъ е роденъ презъ 1884 год. Той е отъ талантливитѣ български журналисти и писатели. Редактиралъ е нѣколко вестници. Издалъ е и много книги. И днесъ той е на своя вестникарска постъ.

ХРОНИКА

На 2 т. м. наидеши отпразднуваха годишнината отъ Изиденското въстание. По този случай въ митрополитската църква бѣ отслужена панихда за умрѣлитѣ въстаници.

Материянитѣ помѣствани въ отдѣла „Презъ острието на живота“, смъ изъ книгата подъ същото заглавие на г. д-ръ Жоржъ Нурижанъ.

Презъ настоящата седмица читалищното кино прожектира високохудожествения филмъ „Свѣтитѣ устни“.

Желещитѣ да направятъ парични дарения за фонда „Паметникъ на От. Писний“, да се отнесатъ до художника г. Хр. Йончевъ — Крискарецъ.

Вмѣсто точно мастило—таблетки

Производствената служба на германското министерство на въоръжаването и военното производство е постигнала, следъ дългогодишни опити, единъ интересенъ резултатъ: вмѣсто точно мастило, въ бъдеще ще могатъ да се употребяватъ различни видове мастила на таблетки.

Въ своето годишно производство Германия се нуждаеше досега отъ кръгло 50 милиона стъкла за мастило. Ясно е какви голѣми количества сурови материали и трудъ сѣ необходими за тѣхното производство. За транспорта на празнитѣ стъкла сѣ необходими, освенъ това, около 500 вагона годишно съ вмѣстимостъ отъ по 20 кубически метра, а за пълнитѣ съ мастило и опаковани тѣхнитѣ брой се увеличава.

Досегашнитѣ точно мастило се замѣства вече отъ малки таблетки, които не се нуждаятъ отъ стъкла и иматъ значително по-малко тегло и по-малкъ обемъ. Освенъ това, течното мастило е много чувствително къмъ мразъ, докато мастиленитѣ таблетки не се влияятъ отъ температурата и могатъ да се транспортиратъ въ продължение на цѣлата година, безъ да претърпятъ промѣна.

За задоволяването нуждитѣ отъ мастило за автоматични писалки е създадена също така една таблетка, която не отстъпва по качество на досегашното мастило. Теглото на таблеткитѣ е достатъчно за навпъването на най-употрѣбититѣ досега стъкла съ вмѣстимостъ отъ 1/2 литъръ. Достатъчно е навпъването на едно такова, добре из-

МЕЖДУ ВИТОША И РИЛА

КОГАТО СЛЪНЦЕТО ЗАЛЪЗВА

Репортажъ отъ Георги Лазаровъ журналистъ

Тиха привечеръ на юлски дѣпъ ме спари върѣдъ хлѣбородна равнина. Денътъ се изхлузва на западъ и бавно утихва. Слънцето като голѣма разтопена златна пѣта погасва на западъ, потынало дълбоко въ синкава безбрѣжностъ, готово да кацне надъ върхуритѣ на планината. Невидима ржка е подхладила запада, панинала огънь и раздухала пожаръ. Огънятъ е плъзналъ по цѣлата небесна висъ. Нѣколко пухкави облачета, токущо заченати, разпихани надъ Верила, изгарятъ въ розовия отблѣсъкъ на залъза и свѣтятъ като чисто злато. Рѣка Палакарна проточва дългото си тѣло презъ равнината и капе блѣни си гърбъ въ блѣсъка на залъза. Водитѣ ѝ като лъскаво сребро, сякашъ се източватъ отъ планината залъзъ, спускатъ се шумно отъ западъ и лудо се гонятъ презъ равнината, скриватъ се върѣдъ утихналата рѣжъ и смѣчанитѣ слънчогледи и изчезватъ надолу върѣдъ далечнитѣ пожълѣли ливади, въ които непокошено то още сѣно прѣщи въ изнемота. Ята отъ дива глѣжи, накацали по самия брѣгъ на рѣката, притихнали, съ увиснали крила, устремяватъ очудено погледитѣ си къмъ западъ, където утешнитѣ денъ още догаря. После отплѣсватъ крила и отлитатъ бавно надъ рѣката, надвиснали сякашъ близо до самитѣ води, въ които залъзътъ се оглежда сега съ много красота. А волнитѣ чувалици, понесени въ висинитѣ, огласитъ равнината въ дива лѣсенъ и носятъ възторга на лѣтната привечеръ.

Върва съ пѣсенъ въ сърдцето си. Плътеката се провиря върѣдъ натекалата рѣжъ, която, унесена въ омаята на лѣтната привечеръ, смилено е навела глава и мълчи. Азъ нахамъ свободна ржка надъ рѣжата край мене и я отмахвамъ отъ плтеката, защото е препрѣчила пътя ми. Тогава ти разклаща неспокойно челото си, за да ме поздравя накъ да прохваня моята волностъ, загдето будя сънилия ѝ покой, и зашумява като звѣна на медно хлопотарче. Въздухътъ трепти задущенъ, плисканъ отъ топлия дѣхъ на запечелата земя. Край мене и навсѣкжде полето е изпълнено съ хора. Съ оубан тихи родни братя отъ равнината съ вехтитѣ и изкривени бедни кѣшнички, които живѣятъ само съ радостта срѣдъ труда на полето. Минавамъ край тѣхъ съ благоговѣно смирение.

Тѣ сѣ повече жени. Мажетѣ сѣ само невѣрститѣ още момчета и старцитѣ. Навсѣкжде изъ нинла се блѣлятъ само забрадки. Българската селянка, наредъ съ работата ѝ въ къщи, днесъ е и на полето, збогстваяки въ цѣлата полска работа нашия селянитѣ, жото върховенъ дѣлтъ къмъ народъ и държавна е поставитѣ на стража... До ушитѣ ми долита пѣсенъ. Звучната родна българска пѣсенъ. Спирамъ предъ живата, откъдето иде пѣсенята. Четирн жени едноразно и ритмично една следъ друга издигатъ въ въздуха мотекитѣ, които блѣсватъ въ свѣтлината на залъза и заедно съ пѣсенята ва женитѣ звинятъ, когато се забиватъ въ изпръхналата земя. Детски синскъ проехтява. До мене пеленяче, поставено въ люлка, увиснала на висока трикрака стойка, размихва ржкѣ надъ пеленитѣ. Пѣсенята на женитѣ спира. Дотухна една отъ

мито стъкло съ чиста вода и поставянието въ него на една таблетка, за да се получи едно доброкачествено, безъ угайка и леко разливащо се мастило за автоматични писалки. Ако използваме друго стъкло, таблетката се разтвора въ 30 грама вода, които се равняватъ на три супени лъжици.

тѣхъ. Първородна майка. Раззюлява люлката. Детето се умирява. Следъ малко заехтява отново пѣсенята...

По широкия пътъ скрѣцатъ натоварени съ сѣно коли. Прибиратъ се въ село. Волонетѣ сѣ поведени отъ млада девойка, облѣчена въ нови дрѣми, като на празникъ. Въ коситѣ ѝ, забрадени съ бѣла шамия, е забодено червено цвѣте. Задъ колата върви по-възрастна жена. И само дветѣ. Изглеждамъ девойката. Красота вноне на лицето ѝ. Отъ бузитѣ ѝ ще капне кръвъ. Сякашъ румѣнината на залъза е излѣла отъ блѣсъка си и върху нейното лице. И тя спира погледа си върху мене. Свѣтлината на тѣхнитѣ ѝ очи, по-тъмни и отъ бурна нощъ, ме облъхва и разпалава кръвта ми. Тя се движи бавно предъ колата и се изравнява съ мене. Синджиритѣ на волонетѣ пѣятъ. Не мога да изтърпя. Погледамъ я крадешкомъ. Тя всежда очитѣ си свѣтливо къмъ земята и ме отминава.

Мирисъ на косено сѣно минава край мене. Изчезватъ колитѣ и надъ рѣжата остава да се вижда само купчина сѣно.

По двата края на пътя, въ синката изгорещена пепель, се проточватъ диритѣ на новъ колотовъ, а по срѣдата на пътя има следи отъ боси нозе.

Групни молчици, маже и жени, нарамни мотки, изчезватъ по пътя срѣдъ нивитѣ. Косачи, съ прибрани коси, потеглятъ къмъ село. Боси нозе волонетѣ прибиратъ добитъка. Мъгла отъ прахъ се вдига по пътя и се разнася надъ рѣжата.

Равнината бавно обезлюдява.

Едно поточе пресича плтеката. Водитѣ, като палави деца, подскочатъ въ малкото корито на поточето. което бърза, преди още да се скрие дѣтътъ, да впие устни въ близката Палакарна и така да бозае отъ плъзната ѝ грѣдь цѣла нощъ. Приседналъ на малкото брѣгче, обраснало съ трева до самата вода, потопилъ боситѣ си крака, азъ съмъ встрепенулъ погледа си на тамъ, където планината е планинала.

Очитѣ ми се прѣмрежаватъ отъ наследата на запада. Залъзътъ е извалъ отъ свѣтло-кървавъ ираморъ оная красота, която плъки сърдцето съ радостъ и омаява мисълта. Устата ми е зяпнала полуотворена и неспокойно мълчи. Иска ми се да вниоа отъ пълно щастие. Гласътъ ми застѣда въ гърлото предъ божественото величие на залъза. Въ ушитѣ ми прозвучава сънна приказка за чудото въ царството на Твореца.

Въ този мигъ отъ денонощието азъ виждамъ на западъ изграденъ отъ залъза, оми величественъ храмъ въ който душата ми се моли.

Изхлузна се планинатитѣ денъ. Нѣколко бавно се стеле орачѣтъ и свѣтлината на бѣлия денъ. Спокойстане и смѣхъ обгрѣща всичко. Само меднитѣ хлопотари на захъснитѣ стада огласитъ още тукъ-тамъ равнината. И кучешки лай въ близкото село отваре навреме процѣпа тъмнината.

Нощта, заедно съ дълбоката тишина, измѣства доволния смѣхъ и свѣтлината на бѣлия денъ. Спокойстане и смѣхъ обгрѣща всичко. Само меднитѣ хлопотари на захъснитѣ стада огласитъ още тукъ-тамъ равнината. И кучешки лай въ близкото село отваре навреме процѣпа тъмнината. Полето е празно вече отъ хора. Равнината се готви за сънъ.

ОТЗИВИ

„Духовенъ зовъ“

Въ брой 5 на редактирания отъ културния свещеникъ Дим. Поповъ вестникъ подъ горното название пирираме много интересни и навремени статии. Въ повечето отъ тѣхъ е застъпена идеята: църквата да се обнови.

На уводно мѣсто четемъ, между другото:

„Насъ ни е оковалъ тѣжливиятъ романтизмътъ съ свои старъ ледъ и съ мъртвалото си, като съ това е прѣкъсналъ всѣкъкъвъ развои въ църквата. А за жалостъ, намиратъ се хора, които се силатъ да го похвалятъ съ було и съхранятъ за следшитѣ поколения...“

Въ „Духовенъ зовъ“ заслужава вниманието на всички културни хора.

ЗА КОНЦЕРТА НА ДУХОВИТѢ МУЗИКИ

На 23 м. м. бѣ навесенъ въ града ни много сполучливъ концертъ съ благотворителна цѣль отъ сборния съставъ на столичната полицейска музика и военната музика отъ града.

Дирижирара капелмайсторитѣ на смѣнитѣ — г. Попивановъ, и г. Ем. Димчевъ.

Съ съжаление трѣбва да се отбележи, че този хубавъ концертъ не бѣ посетенъ както подобава.

Линот, печатница „Бр. Милadiniновъ“ ул. Ив. Вазовъ 83, Самоковъ